पापानां विद्यधिष्ठानं लोभमेव द्विजोत्तम। लुब्धाः पापं व्यवस्यन्ति नरा नातिबहुश्रुताः।
अधर्म्मा धर्म्मरूपेण तृणैः कूपा इवावृताः। तेषां दमः पवित्राणि प्रलापा धर्मसंश्रिताः। सर्व्वं हि विद्यते तेषु शिष्टाचारः सुदुर्लभः।
मार्कण्डेय उवाच॥ स तु विप्रो महाप्राज्ञो धर्म्मव्याधमपृच्छत। शिष्टाचारं कथमहं विद्यामिति नरोत्तम। १२०६०
एतदिच्छामि भद्रन्ते श्रोतुं धर्म्मभृताम्वर। त्वत्तो महामते व्याध तद्ब्रवीहि यथातथं।
॥ व्याध उवाच॥ यज्ञो दानं तपो वेदाः सत्यञ्च द्विजसत्तम। पञ्चैतानि पवित्राणि शिष्टाचारेषु नित्यदा।
कामक्रोधौ वशे कृत्वा दम्भं लोभमनार्जवं। धर्म्ममित्येव सन्तुष्टास्ते शिष्टाः शिष्टसम्मताः।
न तेषां विद्यते वृत्तं यज्ञस्वाध्यायशीलिनां। आचारपालनञ्चैव द्वितीयं शिष्टलक्षणं।
गुरुशुश्रूषणं सत्यमक्रोधो दानमेव च। एतच्चतुष्टयं ब्रह्मन् शिष्टाचारेषु नित्यदा। १२०६५
शिष्टाचारे मनः कृत्वा प्रतिष्ठाप्य च सर्व्वशः। यामयं लभते वृत्तिं सा न शक्या ह्यतोऽन्यथा।
वेदस्योपनिषत्सत्यं सत्यस्योपनिषद्दमः। दमस्योपनिषत्त्यागः शिष्टाचारेषु नित्यदा।
ये तु धर्म्मानसूयन्ते बुद्धिमोहान्विता नराः। अपथा गच्छतां तेषामनुयाता च पीड्यते।
ये तु शिष्टाः सुनियताः श्रुतित्यागपरायणाः। धर्म्मपन्थानमारूढाः सत्यधर्म्मपरायणाः।
नियच्छन्ति परां बुद्धिं शिष्टाचारान्विता जनाः। उपाध्यायमते युक्ताः स्थित्या धर्म्मार्थदर्शिनः। १२०७०
नास्तिकान्भिन्नमर्य्यादान् क्रूरान् पापमतौ स्थितान्। त्यज तान् ज्ञानमाश्रित्य धार्म्मिकानुपसेव्य च।
कामलोभग्रहाकीर्णां पञ्चेन्द्रियजलां नदीं। नावं धृतिमयीं कृत्वा जन्मदुर्गाणि सन्तर।
क्रमेण सञ्चितो धर्म्मो बुद्धियोगमयो महान्। शिष्टाचारे भवेत् साधूरागः शुक्ले व वाससि।
अहिंसा सत्यवचनं सर्व्वभूतहितं परं। अहिंसा परमो धर्म्मः स च सत्ये प्रतिष्ठितः।
सत्ये कृत्वा प्रतिष्ठान्तु प्रवर्त्तन्ते प्रवृत्तयः। सत्यमेव गरीयस्तु शिष्टाचारनिषेवितं। १२०७५
आचारश्च सतां धर्मः सन्तश्चाचारलक्षणाः। यो यथाप्रकृतिर्जन्तुः स खां प्रकृतिमश्नुते।
पापात्मा क्रोधकामादीन् दोषानाप्नोत्यनात्मवान्। आरम्भो न्याययुक्तो यः स हि धर्म्म इति स्मृतः।
अनाचारस्त्वधर्म्मेति एतत् शिष्टानुशासनं। अक्रुध्यन्तोऽनसूयन्तो निरहङ्कारमत्सराः।
ऋजवः शमसम्पन्नाः शिष्टाचारा भवन्ति ते। त्रैविद्यवृद्धाः शुचयो वृत्तवन्तो मनस्विनः।
गुरुशुश्रूषवो दान्ता शिष्टाचारा भवन्त्युत। तेषामहीनसत्यानां दुष्कराचारकर्म्मणां। १२०८०
स्वैः कर्म्मभिः सत्कृतानां घोरत्वं सम्प्रणश्यति। तं सदाचारमाश्चर्य्यं पुराणं शाश्वतं ध्रुवं।
धर्म्मं धर्म्मेण पश्यन्तः स्वर्गं यान्ति मनीषिणः। आस्तिका मानहीनाश्च द्विजातिजनपूजकाः।
श्रुतवृत्तोपसम्पन्नाः सन्तः स्वर्गनिवासिनः। वेदोक्तः परमो धर्म्मो धर्म्मशास्त्रेषु चापरः।
विष्टाचारश्च शिष्टानां त्रिविधं धर्म्मलक्षणं। पारणञ्चापि विद्यानां तीर्थानामवगाहनं।
क्षमासत्यार्जवं शौचं सतामाचारदर्शनं। सर्व्वभूतदयावन्तो अहिंसानिरताः सदा। १२०८५
परुषञ्च न भाषन्ते सदा सन्तो द्विजप्रियाः। शुभानामशुभानाञ्च कर्म्मणां फलसञ्चये।